

การพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of Buddhist Sunday School Curriculum Through Trisikka based Learning for Prathomsuksa 6

พระมหาณรงค์ราช ครองเชื้อ*, กิตติชัย สุธาสินอบ, ครรชิต แสนอุบล

PhramahaNarongraj Krongchue, Kittichai Suthasinobon, Kanchit Saenubon

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Education Srinakharinwirot University, Thailand.

* Corresponding Author. Email : rongraj_2009@hotmail.com

Doi : 10.14456/jmcupeace.2016.60

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวัดกระเจบัพินิจ สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะชีวิต และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test for dependent sample

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ ซึ่งพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยประเมิน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสมของร่างหลักสูตร ทั้งฉบับมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.91 และด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งฉบับมีค่า

ความสอดคล้องเท่ากับ 0.92 2) หลังเรียน นักเรียนที่เรียนหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) หลังเรียน นักเรียนที่เรียนหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ มีทักษะชีวิต (ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา) สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) นักเรียนที่เรียนหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28)

คำสำคัญ: หลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, ไตรสิกขา, ทักษะชีวิต

Abstract

The purpose of this research was to develop Buddhist Sunday school curriculum through Trisikka-based learning for Prathomsuksa 6 Students. The sample used in this research was 30 Prathomsuksa 6 Students at Watkrajabpinit school Bangkok during the second semester of 2015 academic year. It took 14 teaching periods to deliver the content to the students. The research design was random 2nd by group, the Pretest-Posttest Design. The instruments used in this study included proper assessment of the course, lesson plans for Trisikka-based learning, achievement test, a life skills test, and satisfaction with the course evaluation test. The data was analyzed by t-test for dependent sample.

The result of this study indicated the following:

1. The efficiency of the development of Buddhist Sunday school curriculum through Trisikka-based learning for Prathomsuksa 6 Students. This is based on the opinions of experts, including two who evaluating the appropriateness and the consistency of the course was 0.91 to 0.92
2. The student's achievement level in terms of the development of a Buddhist Sunday school curriculum through Trisikka-based learning for Prathomsuksa 6 Students was higher than previous studies at a significantly different level of .01.
3. The life of the student's skills with regard to the development of Buddhist Sunday school curriculum through Trisikka-based learning for Prathomsuksa 6 Students was higher than previous studies at a statistically significant level of .01
4. The attitude's students of the development of Buddhist Sunday school curriculum through Trisikka-based learning for Prathomsuksa 6 Students were satisfactory with the course overall rating at an average of 4.28.

Keyword: Buddhist Sunday School Curriculum, Trisikka, Life skill.

บทนำ

การจัดการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อประกอบการอาชีพและเมื่อมองไปถึงกระบวนการของการจัดการเรียนการสอน จะพบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะมีลักษณะครูเป็นผู้บอกข้อมูลความรู้และให้นักเรียนท่องจำสิ่งที่ครูบอก สุดท้ายนักเรียนก็จะมีความรู้อยู่แค่ที่อยู่มาก ผลที่ปรากฏออกมาคือ นักเรียนเอาตัวไม่รอด คิดคับแคบ คิดแยกส่วน คิดเห็นแก่ตัว และส่งผลทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด ซึ่งสามารถพบเห็นได้ในปัจจุบันและมีมากขึ้นทุกที การศึกษาว่าคือการคิดแบบแยกส่วนไปเอาวิชาเป็นที่ตั้ง ไม่ได้เอาชีวิตเป็นที่ตั้ง และได้กล่าวถึงจุดวิกฤติของ และยังคงกล่าวอีกว่า การศึกษาอยู่ในทุกสิ่ง ความมีชีวิตอยู่คือการเชื่อมโยง เมื่อเชื่อมโยงก็บูรณาการและเกิดดุลยภาพ (Suthasinobon, 2013: 2; Vasri, 2011): 61) ดุลยภาพคือความสุขและความยั่งยืน แม้ว่าการศึกษาในสังคมไทยจะมีการปฏิรูปการศึกษาอยู่บ่อยครั้ง เพื่อให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันยุคทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และเพื่อการหาแนวทางแก้ไขปัญหาของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีการศึกษาการเล่าเรียนฝึกฝนและอบรม รวมถึงหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา จึงเรียกชื่ออย่างหนึ่งว่า การศึกษา คือ การดำเนินชีวิตหรือหลักการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ การศึกษาพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าจึงทรงจัดให้มีระบบการศึกษาหรือการพัฒนามนุษย์ ที่เรียกว่า ไตรสิกขา (Vichai, 2016: 110-111)

พระพุทธศาสนามีหลักพุทธธรรมที่เกื้อกูลต่อระบบการพัฒนาการศึกษา เพราะว่าหลักคำสอนของพระพุทธศาสนานั้นสอนให้รู้จักความจริง สอนให้เข้าใจหลักของการเปลี่ยนแปลงและอื่นๆ อีกหลายเรื่อง การศึกษาแนวพุทธ คือ การรู้ความจริงของธรรมชาติ แล้วพัฒนาคนบนฐานของธรรมชาติ การจัดการศึกษาที่เรียกว่าแนวพุทธ ก็คือ การจัดตรงตามความเป็นจริงของธรรมชาติเท่านั้นเอง คือทางพระพุทธศาสนาเราถือว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้มาทรงบัญญัติอะไรขึ้นเอง ไม่ได้มาสั่งการอะไร แต่พระองค์ทรงค้นพบความจริงของธรรมชาติแล้วก็มาสอนตามนั้น เพราะฉะนั้น เรื่องของพระพุทธศาสนา จึงเป็นเรื่องธรรมของธรรมชาติ แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักธรรมที่จักประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาที่นิยมกันก็คือหลักของไตรสิกขา ประกอบไปด้วยยถาสิกขา อธิจิตตสิกขาและอธิปัญญาสิกขา เป็นกระบวนการที่สร้างคนให้เป็นมนุษย์หรือเป็นอารยชนที่ประเสริฐและดีงาม (P.A.Payutto, 2008 : 122) การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำกระบวนการของศีล สมาธิ และปัญญามาบูรณาการร่วมกัน เพื่อสร้างฐานของการจัดการเรียนรู้ ดังเช่นที่ ได้กล่าวว่า การศึกษาที่พัฒนามนุษย์ บนฐานความรู้ความเข้าใจและแนวคิด ที่ยังเห็นมนุษย์ร่วมอยู่ในระบบความสัมพันธ์ของธรรมชาติที่โยงถึงกันเป็นอันเดียว ใ้มนุษย์เจริญก้าวหน้าไปในความดีงาม

ความสามารถและความเป็นอิสระ โดยอยู่ดีมีสุขด้วยกันอย่างเกื้อกูลกับเพื่อนมนุษย์ (P.A.Payutto, 2011: 254)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่งที่ตั้งขึ้นมาเป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์นอกระบบโรงเรียน ให้การศึกษาอบรมประชาชน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่กำลังอยู่ในวัยแห่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างในวันหยุดเรียนเข้ามาศึกษาหาความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา แล้วน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข (Ethics Development Office Department of Religious Affairs Ministry of Culture, 2007: 105-106) จากผลการศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยในเรื่องหลักสูตรการสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ พบว่า หลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ ยังมีปัญหาและอุปสรรค คือหลักสูตรยังขาดความทันสมัยและไม่เหมาะกับวัยของผู้เรียน การเขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเขียนไม่ชัดเจนผู้บริหารและครู อาจารย์ไม่เข้าใจโครงสร้างของหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์เท่าที่ควร เนื้อหาของหลักสูตรขาดรายละเอียดที่เพียงพอ ทำให้ผู้สอนไม่สามารถสอนรายละเอียดพอเหมาะกับความต้องการของนักเรียนและระยะเวลาได้ นอกจากนี้ ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ ด้านหลักสูตรวิชาเรียนกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ยังไม่เป็นแบบมาตรฐานและระเบียบที่เหมือนกัน ยังกล่าวอีกว่าด้านหลักสูตร ควรมีการปรับเปลี่ยนวิชาบังคับให้มีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของแต่ละศูนย์ และควรปรับปรุงตำราเรียนในแต่ละระดับชั้นให้มีความเหมาะสมและควรเพิ่มวิชาสามัญ (Thamaneesri, 2012 : 165-166)

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ เนื่องจากฐานของศีล คือความละอายแก่ใจและความเกรงกลัวต่อการทำชั่ว ฐานของสมาธิ คือคุณภาพของจิต สมรรถภาพของจิต และสุขภาพของจิต และฐานของปัญญา คือ ความรู้ ความคิดและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทั้ง 3 ฐานการเรียนรู้ (ไตรสิกขา) จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะชีวิตของผู้เรียนได้และสามารถปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชน นอกจากนี้ จะก่อให้เกิดแนวทางสำหรับการพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและความดีงาม พร้อมทั้งสามารถเป็นแบบอย่างให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์แห่งอื่นนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดกระจับพินิจ สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 60 คน โดยจัดห้องเรียนแบบละความสามารถของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดกระจับพินิจ สำนักงานเขตธนบุรี สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

ต้นแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะชีวิต (การตัดสินใจและแก้ปัญหา) และความพึงพอใจต่อหลักสูตร

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่ไปสัมภาษณ์เพื่อนำมาจัดทำเป็นร่างหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้

2. นำหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน รวม 14 ชั่วโมง คาบละ 1 ชั่วโมง

3. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทดสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ และทำแบบประเมินทักษะชีวิตก่อนเรียนในคาบแรกและหลังเรียนในคาบสุดท้าย
4. ระหว่างการทดลองใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านกายภาวนา ศีลภาวนา และจิตภาวนา บันทึกพฤติกรรม ของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้
5. หลังจากดำเนินการทดลองหลักสูตรตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรที่ได้เรียน
6. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 6 ชนิด ได้แก่ 1)แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง(Structured Interview) 2) แบบประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 3) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน 4) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบประเมินทักษะชีวิต และ6) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้
2. วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ (IOC) หาค่าเฉลี่ย (mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. วิเคราะห์ผลประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ (IOC) หาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองตามแผนของหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง ตามแผนของหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples
6. วิเคราะห์ประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยหาค่าเฉลี่ย และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำเป็นร่างหลักสูตร พบว่า การพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีองค์ประกอบแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านจุดมุ่งหมาย หลักสูตรควรมีการตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนและควรเป็นหลักสูตรเชิงปฏิบัติการ สามารถยืดหยุ่นได้ เป็นหลักสูตรที่เป็นไปเพื่อปลูกฝังจิตสำนึก และเป็นหลักสูตรที่เอาปัญญานำพฤติกรรมและจิตใจ สามารถนำความรู้ธรรมไปใช้ได้จริง

1.2 ด้านเนื้อหา หลักสูตรควรมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน มีเนื้อหาที่ไม่มากเกินไปและมีเนื้อหาที่สามารถสร้างทักษะชีวิตและนำไปใช้ได้จริง

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมที่ใช้ในหลักสูตรนี้ ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมการแสดงละคร กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมสถานการณ์จำลอง เป็นต้น โดยผู้สอนนำประเด็นที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อมุ่งสอนให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะชีวิต

1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล หลักสูตรนี้ควรใช้หลักภาวนา 4 ในการวัดผลและประเมินผล ประกอบด้วยกายภาวนา ศิลภาวนา จิตภาวนาและปัญญาภาวนา

ในการพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า หลักสูตรต้องเป็นหลักสูตรเชิงปฏิบัติการ ตั้งอยู่บนฐานของศีล สมาธิและปัญญา มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เน้นการพัฒนาด้านจิตใจ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนั้น กิน อยู่ เป็น ใช้วิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย

2. ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ด้านการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร พบว่า ความเหมาะสมของร่างหลักสูตรทั้งฉบับ มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.91 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่าร่างหลักสูตร มีความสอดคล้อง เมื่อคิดเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.96 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านที่มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.92 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียน และด้านสื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ ด้านที่มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.88 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัญหาและเหตุผล

ด้านที่ความสอดคล้องเท่ากับ 0.84 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักการของหลักสูตรและด้านผลการเรียนที่คาดหวัง

2.2 ด้านความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรทั้งฉบับมีความสอดคล้องเท่ากับ 0.92 ซึ่งมากกว่า 0.50 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการประกอบการจัดการเรียนรู้ได้

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ มีคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ ของนักเรียนหลังเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอนและด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และด้านผู้เรียน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

1. ประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยพิจารณาจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเนื่องจากเป็นหลักสูตรเชิงปฏิบัติการสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้เรียนและวัดผลด้วยท้าวานา 4 ตั้งอยู่บนฐานของศีล สมาธิ และปัญญา ตามกระบวนการของหลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ ในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเนื้อหาหลักในหลักสูตร การเรียนรู้ที่ดีที่สุดของมนุษย์ต้องมีกระบวนการฝึกฝน 3 อย่าง คือ 1) การสำรวมกาย

2) การมีจิตใจจดจ่อ และ 3) การคิดพิจารณาไตร่ตรอง หรือมีศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งทั้ง 3 อย่างนี้คือ กระบวนการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแนวพุทธ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างเป็นขั้นตอนมีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีขั้นตอนการสร้างหลักสูตร เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท และผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำหลักสูตรไปทดลอง (Suthasinobon, 2013: 223) เป็นกระบวนการตรวจสอบว่าหลักสูตรที่ดำเนินการและใช้อยู่เป็นอย่างไร มีจุดอ่อน จุดแข็ง ที่ไหนบ้าง เพื่อที่จะแก้ไขในส่วนที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง ที่ไหนบ้าง เพื่อที่จะแก้ไขในส่วนที่เป็นจุดอ่อน เสริมจุดแข็งให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (Sinlarat, 2011 : 46)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายหลังได้รับการเรียนหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้วิธีการสอนที่สร้างความตระหนักรู้ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการวัดผลประเมินผลตามหลักไตรสิกขาตามผลสัมฤทธิ์หรือการพัฒนาปัญญาตามแนวคิด เสริมสร้างความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ให้รู้จักคิด รู้จักพิจารณา รู้จักวินิจฉัย รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักจัดทำดำเนินการต่างๆ ด้วยปัญญาบริสุทธิ์ ซึ่งมองดูรู้เข้าใจเหตุปัจจัย มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงหรือตามที่มันเป็นปราศจากอคติและแรงจูงใจแอบแฝง เป็นผู้ที่ไม่เลศรอบงำบัญชาไม่ได้ ให้ปัญญาเจริญพัฒนาจนรู้เข้าใจยังเห็นความจริง เป็นอยู่ด้วยปัญญารู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาวะ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากความเจริญงอกงามทางปัญญาที่มีไตรสิกขาเป็นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการใช้หลักสูตร (Suthasinobon, 2013: 76)

3. ทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มทดลองชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเรียนหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เพราะว่าการอบรมบ่มนิสัยผู้เรียนนั้น ถ้าผู้เรียนมีทักษะชีวิตและความพร้อมที่ดีในการดำเนินชีวิตในสังคม โดยรู้จักควบคุมตนเองในด้านความประพฤติที่ถูกต้อง (ศีล) มีจิตใจที่ดี (สมาธิ) และมีความรู้ความคิดที่เฉียบแหลม (ปัญญา) จะส่งผลต่อทักษะชีวิตและสามารถดำเนินชีวิตได้

อย่างสงบเย็นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น (Suthasinobon, 2016) และ การปรับพฤติกรรมขั้นสูงขึ้นมาจากฐานกาย วาจา มาเป็นฐานจิต เป็นการใช้ปัญญาที่ได้ มาเป็นการกำกับควบคุมตนเอง ความระลึกได้เป็นตัวเตือนให้มีสติตลอดเวลา สามารถรู้ทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นและสามารถควบคุมปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ แล้วพัฒนาตนไปสู่ปัญญาที่อยู่เหนือความต้องการและความคิดเห็นที่ผิดสามารถกำจัดโลก โกรธและหลงในชีวิตได้ (Maechee kulaporn kaewwilai, 2016 : 103)

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ ภายหลังได้รับเรียนจากหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้ไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากถึง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และด้านผู้เรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดการศึกษาตามกระบวนการของไตรสิกขา จึงทำให้นักเรียนมีสมาธิต่อการเรียนและมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน เพราะไตรสิกขาเป็นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่ดี มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อรู้จักแบ่งปันให้กับผู้อื่นอย่างมีเมตตากรุณา การจัดการเรียนการสอนแบบแยกส่วนทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ มีความรู้ลึกกว่าวิชาต่างๆ ที่เรียนไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ซึ่งในชีวิตจริงของผู้เรียนจะต้องประสบกับปัญหาและเรื่องราวต่างๆ อย่างต่อเนื่องกันไป โดยไม่มีปัญหาหรือเรื่องราวใดที่เกิดขึ้นแบบแยกส่วน จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นองค์รวม (Suthasinobon, 2013: 35)

ข้อเสนอแนะ

1. ในการปฏิบัติกิจกรรม ระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมผู้สอนควรเน้นกระบวนการของหลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้และการสร้างความตระหนักรู้อย่างน้อย ต้องใช้เวลา 2 ชั่วโมง เพื่อปฏิบัติกิจกรรมให้สมบูรณ์ ผู้สอนควรวางแผนการสอนให้เหมาะสม
2. ควรมีการวิจัยติดตามประเมินผลนักเรียนผู้ผ่านการเรียนหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานการเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

References

- Ethics Development Office Department of Religious Affairs Ministry of Culture. (2007). **The report of research titled: patterns and management processes that affect the success of the Sunday Buddhist School.** Bangkok. The Agricultural Co-operative Federation of Thailand.
- Maechee kulaporn kaewwilai. (2016). The Behavior Modification of the Women Who Practice Vipasana Meditation in the Contemporary Thai Societies. **Journal of MCU Peace Studies.** 4(1), 102-103.
- P.A.Payutto. (2008). **Knowledge of principles Study and teach to effective.** Bangkok: thammassapa.
- P.A.Payutto. (2011). **Siamsamtri.** Bangkok: kledthai Publishing.
- Phumkaew, P. (2012). **Life Skills Curriculum Development by Using Thinking-based Learning for Prathomsuksa 6 Students.** Thesis Ed.D. Graduate School. Srinakharinwirot University.
- Sinlarat, P. (2011). **Management the Curriculum and Instruction.** (3th ed). Bangkok. Chulalongkorn University Printing House.
- Suthasinobon, K. (2016). **Buddhist Instruction Model management for development morality in student.** Bangkok: Commercial World Media.
- Suthasinobon, K. (2013). **Teaching of by Buddhist way to become a perfect human.** Ratchaburi. thammarak printing.
- Thamaneesri, N. (2012). **The Sunday Buddhist Study Centers: A Guideline for Development of Management Process by Community Participation.** Thesis M.A. Graduate School. Mahasarakham University.
- Vasri, P. (2011). **Education systems that solve the misery of the people all the land.** Bangkok. Physics center Press.
- Vichai, V. (2016). Methods for Buddhist Academic Studies. **Journal of MCU Peace Studies.** 4(1), 110 – 111.